

Валентина ЛЯШКО,

заступник директора з навчально-виховної роботи Гужівського ліцею Ічнянської міської ради, учитель української мови, української та зарубіжної літератур вищої категорії, учитель-методист

ОДНОРІДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ. КОНСПЕКТ УРОКУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. 8 КЛАС

Анотація до конспекту уроку

Конспект уроку з української мови для 8 класу на тему «**Однорідні члени речення**» розроблено на основі модельної навчальної програми «**Українська мова. 7–9 класи**» (автори: О. В. Заболотний, В. В. Заболотний, В. П. Лавренчук, К. В. Плівачук, Т. Д. Попова), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН України від 24.07.2023 № 88), та з урахуванням вимог **Державного стандарту базової середньої освіти**.

Урок має комбінований тип і спрямований на формування та розвиток **компетентностей** здобувачів освіти. Зміст заняття сприяє реалізації мовної, соціокультурної, мовленнєвої та діяльнісної змістових ліній, передбачених чинною навчальною програмою.

У процесі навчальної діяльності учні засвоюють поняття *однорідні члени речення*, удосконалюють уміння знаходити їх у реченнях, визначати граматичну функцію, засоби зв'язку, дотримуючись правил пунктуації й інтонаційного оформлення. Значна увага приділяється практичному застосуванню знань, роботі з текстом, виконанню тренувальних і творчих вправ, створенню власних висловлювань.

Урок побудований з використанням інтерактивних методів і прийомів (робота в парах і групах, проблемні завдання, метод ПРЕС, ментальні карти, онлайн-платформи LearningApps), що забезпечує активну участь учнів у навчальному процесі, розвиток критичного мислення, умінь співпраці та самооцінювання.

Конспект відповідає принципам компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого навчання, сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей, підвищенню мотивації до вивчення української мови та може бути використаний у практичній роботі вчителя української мови закладу загальної середньої освіти.

Тема. Однорідні члени речення

Мовна змістова лінія:

- Знання понять *однорідні члени речення, сполучники сурядності*.
- Уміння знаходити однорідні члени у реченнях, визначати їх граматичну функцію та встановлювати засоби зв'язку між ними (інтонація, сполучники, пунктуація).

Соціокультурна змістова лінія:

- Формування вміння висловлюватися ввічливо, коректно, поважати думку інших.
- Розвиток культури мовлення через добір прикладів з української художньої літератури, публіцистики.
- Підтримка інтересу до української мови як засобу культурного самовираження.

Оргдіяльнісні вміння:

- Уміння працювати з текстом (аналіз, редагування, синтаксичний розбір).
- Застосування правил у практичній діяльності — створення власних речень з однорідними членами.
- Робота в парах і групах, виконання взаємоперевірки.

Мовленнєва змістова лінія:

- Побудова усних і письмових висловлювань з однорідними членами речення.
- Використання однорідних членів для логічності й виразності мовлення.
- Розвиток навичок інтонаційного оформлення речень.

Очікувані результати

Учень / учениця:

- розуміє поняття «однорідні члени речення»;
- уміє знаходити їх у реченнях і визначати засоби зв'язку між ними;
- правильно інтонує речення з однорідними членами;
- уживає однорідні члени у власному мовленні для підсилення змісту або виразності;
- використовує правила пунктуації під час написання таких речень.

Обладнання: ментальні карти для візуалізації знань учнів, картки самоцінювання на уроці, онлайн-платформи: <https://learningapps.org/28102890>, <https://learningapps.org/watch?v=pfvsvxrtra17>, <https://learningapps.org/11486993>;

Тип уроку: комбінований.

Методи, прийоми: фронтальне опитування, розповідь учителя, робота з підручником, робота з текстом, робота біля дошки, творча робота, словниковий диктант, складання МК.

План заняття

- I. Перевірка домашнього завдання.
- II. Актуалізація опорних знань.
- III. Проблемне творче завдання.
- IV. Оголошення теми, очікуваних результатів уроку, мотивація навчальної діяльності.
- V. Конструювання учнями предметної компетентності, формування власного ставлення до теми.
- VI. Узагальнення та систематизація учнями отриманої інформації.
- VII. Рефлексія. Самоцінювання.
- VIII. Оголошення та коментар домашнього завдання.

Державний стандарт базової середньої освіти

Відповіді на поширені запитання щодо Державного стандарту базової середньої освіти

Державний стандарт визначає мету та принципи освітнього процесу в закладах базової середньої освіти, дає загальну характеристику змісту навчання, пояснює вимоги до обов'язкових результатів навчання та орієнтири для їхнього оцінювання. Документ було затверджено 30 вересня 2020 року. Державний стандарт базової середньої освіти оприлюднено на сайті Кабінету Міністрів.

Перелік ключових компетентностей та наскрізних умінь, закладених в Державний стандарт, базується на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя». Завдяки підтримці Європейського фонду освіти, за безпосередньої участі провідних європейських експертів, ці рекомендації та пов'язані з ними європейські документи (так звані «Рамки компетентностей») ретельно опрацювала команда авторів документа.

До розробки Державного стандарту були залучені міжнародні експерти з проєктів «Нова українська школа - 2» (Польща), «Демократична школа» Європейського Центру імені Вергеланда (Норвегія), «Фінська підтримка реформи української школи» (Фінляндія).

Ключові компетентності

У документі чітко окреслено ключові компетентності, якими мають оволодіти школярі після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи), та наскрізні вміння.

Перелік основних компетентностей виглядає так:

- вільне володіння державною мовою,
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами,
- математична компетентність,
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій,
- інноваційність,
- екологічна компетентність,
- інформаційно-комунікаційна компетентність,
- навчання впродовж життя,
- громадянські та соціальні компетентності,
- культурна компетентність,
- підприємливість і фінансова грамотність.

Наскрізні вміння

Наскрізні вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей.

Перелік наскрізних умінь:

- читати з розумінням,
- висловлювати власну думку усно і письмово,
- критично та системно мислити,
- діяти творчо,
- виявляти ініціативність,
- здатність логічно обґрунтувати позицію,
- конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,
- приймати рішення,
- розв'язувати проблеми.

Перебіг заняття

Етапи та зміст уроку	Ключові компетентності	Наскрізнi вміння
	(за Державним стандартом базової середньої освіти)	
<p>I. Перевірка домашнього завдання.</p> <p>1.1. Ланцюжкове озвучення виконаної вправи вдома.</p> <p>1.2. Звіт про роботу в межах проєкту «Дбаємо про чистоту рідної мови»</p>	<p><i>інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя</i></p>	<p><i>критично та системно мислити</i></p>
<p>II. Актуалізація опорних знань</p> <p>2.1. Орфографічні навички (Повторення орфограми «Апостроф») https://learningapps.org/watch?v=p2h66xep501</p> <p>2.2. Орфоепічна хвилинка https://learningapps.org/28102890</p> <p>2.3. Лексичне редагування https://learningapps.org/watch?v=pfvsxrtra17</p> <p>2.4. Синтаксичний практикум</p> <p>ТЗ: скласти текст із 3-4 односкладних речень на екологічну тему.</p> <p>Коментар щодо використання вказаних компетентностей</p> <p>1. Вільне володіння державною мовою Проявляється системно в усіх видах діяльності:</p> <p>2.1. Орфографічні навички (апостроф): учні свідомо застосовують правила українського правопису, удосконалюють грамотність письма.</p> <p>2.2. Орфоепічна хвилинка: формуються правильна вимова, наголос, мовленнєва культура.</p> <p>2.3. Лексичне редагування: учні вчаться добирати точні слова, усувати лексичні помилки, що сприятиме розвитку мовного чуття.</p> <p>2.4. Синтаксичний практикум: складання односкладних речень задля граматично правильного й логічного мовлення.</p> <p>2. Інноваційність Використання інтерактивних онлайн-платформ LearningApps із метою активізації пізнавальної діяльності учнів. Навчання відбувається у форматі гри, практичних вправ, що стимулюватиме</p>	<p><i>вільне володіння державною мовою, інноваційність, екологічна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя</i></p>	<p><i>діяти творчо, виявляти ініціативність, здатність логічно обґрунтувати позицію, конструктивно керувати емоціями</i></p>

<p>креативність, нестандартне мислення та зацікавлення предметом.</p> <p>Учні швидше залучаються до роботи, отримують миттєвий зворотний зв'язок.</p> <p>3. Екологічна компетентність</p> <p>2.4. Синтаксичний практикум (екологічна тема): учні не лише тренують мовні навички, а й осмислюють екологічні проблеми.</p> <p>Формується екологічна свідомість, відповідальне ставлення до природи через мовленнєву діяльність.</p> <p>Мова використовується як засіб вираження громадянської та екологічної позиції.</p> <p>4. Інформаційно-комунікаційна компетентність</p> <p>Робота з онлайн-ресурсами розвиває вміння користуватися цифровими інструментами. Формуються навички безпечної та ефективної взаємодії з інформаційними технологіями.</p> <p>5. Навчання впродовж життя</p> <p>Повторення та закріплення раніше вивченого матеріалу формує розуміння, що знання потребують постійного оновлення.</p> <p>Учні навчаються:</p> <p>самоконтролю;</p> <p>самооцінювання результатів;</p> <p>усвідомленого застосування знань у нових умовах.</p> <p>Інтерактивні завдання стимулюють самоосвітню мотивацію та інтерес до подальшого навчання.</p>		
<p>III. Проблемне творче запитання</p> <p>Дайте відповідь на запитання: <i>«Чи потрібні однорідні члени нам у мовленні?»</i></p> <p>Метод ПРЕС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - коментар щодо використання вказаних компетентностей; - метод ПРЕС і соціальні компетентності; - позиція (Я вважаю, що...) <p>Прояв соціальних компетентностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уміння висловлювати власну думку; • готовність брати відповідальність за сказане; • повага до співрозмовників через чітко й коректно формулювання позиції. 	<p><i>соціальні компетентності</i></p>	<p><i>висловлювати власну думку усно і письмово, розв'язувати проблеми</i></p>

<p>Приклад: Я вважаю, що однорідні члени речення потрібні в мовленні.</p>		
<p>IV. Ознайомлення учнів з темою, метою й завданнями уроку V. Конструювання учнями предметної компетентності, формування власного ставлення до теми. 5.1. Завдання з елементами дослідження Впр.341 5.2.Робота з підручником. 2.1.Створення МК С.145-146 Коментар щодо використання вказаних компетентностей Прояв культурної компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> • учні досліджують мовний матеріал у текстах, пов'язаних з українською культурою, історією, побутом; • аналізують мовні засоби як спосіб відображення світогляду українців; • вчаться робити висновки про роль мови у формуванні культурної ідентичності. 	<p><i>культурна компетентність</i></p>	<p><i>здатність логічно обґрунтувати позицію</i></p>
<p>VI. Виконання тренувальних вправ 6.1. Робота з текстом. Впр. 346, Впр. 342 (усно) Впр. 343 (коментовано) 6.2. Творча робота Складіть речення з однорідними членами, визначте синтаксичну роль однорідних членів. 6.3. Вправа «Продовж речення..» Мені подобається, що ти ...» (Учень додає щось своє з однорідними членами). Коментар щодо використання вказаних компетентностей. Громадянські та соціальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> • учні висловлюють власні думки, почуття, називають життєві цінності, спираючись на зміст речень; • формується самоповага та повага до інших, адже кожне висловлювання є унікальним; • розвивається здатність презентувати результат своєї роботи. 	<p><i>громадянські та соціальні компетентності, підприємливість і фінансова грамотність</i></p>	<p><i>читати з розумінням ухвалювати рішення</i></p>

Підприємливість і фінансова грамотність: <ul style="list-style-type: none"> розвиток креативного мислення, уміння створювати новий продукт (речення-висловлення власної думки); учні вчаться ефективно використовувати знання для досягнення результату; формується навичка самооцінювання виконаної роботи. 				
VII. Рефлексія. Самооцінювання. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 8 КЛАС			<i>математична компетентність</i>	<i>ухвалювати рішення</i>
№		Максимальна к-сть балів		
1	Наявність ДЗ	1		
2	Знання правил (МК)	1		
3	Орфоепічна компетентність	1		
4	Орфографічні компетентності	2		
5	Компетентності із синтаксису та пунктуації	2		
6	Робота над новою темою	3		
7	Активність	1		
8	Творчість	1		
	Усього	12 б.		
Коментар щодо використання вказаних компетентностей Математична компетентність (на етапі рефлексії) Проявляється через: <ul style="list-style-type: none"> уміння підрахувати загальну кількість балів (до 12); співвіднесення набраних балів із власними досягненнями; аналіз результату (скільки балів втрачено і чому). 				

VIII. Оголошення та коментар домашнього завдання. П.22, впр.191

Використані джерела

- <https://learningapps.org/28102890>
- <https://learningapps.org/watch?v=pfvsvxrtra17>
- <https://learningapps.org/11486993>;
- <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>